

آبونه شرائطی

ممالك عثمانیه ده سنه لکی (۶۵)، الق
آیلغو (۲۵۱) غروشدور .

ممالك اجنبیه ده سنه لکی (۱۷)، الق
آیانی (۹) فرانقدر .

اداره خانه

باب عالی جاده سنده دائره مخصوصه

اخطارات

آبونه بدلی پشندر .

§

مسلكه موافق آثار مع الممنونیه قبول
اولنور . درج ایدلمین یازیلر احاده
اولونماز .

المجله

۱۳۳۰

دینی، فلسفی، علمی، ادبی، سیاسی هفتلق مجموعه اسلامیة در.

والله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم

صاحب و مدیر مسئول: ح. اشرف ارباب

اتبعون اهدکم سبیل الرشاد

عدد ۲۸۵

۲۵ صفر ۱۳۳۲

پنجشنبه

۹ کانون ثانی ۱۳۲۹

جلد ۱۱

اخطارات

رساله مزین آلمدیغنی کوسترک شرطیه
بتون یازیلر هر هانکی بر خیزنه طرفندان
اقتباس اولونه ییلیر .

§

مکتوبلرک، امضالرک واضح و اوقوناقلی
اولسی و آبونه صره نومروس محتوی
بولونمسی لازمدور .

§

ممالك اجنبیه ایچون آبونه اولانلرک
آدرس لریلرک فرانسوزجه ده یازلامی دجا
اولنور .

§

یاده کوندرلدیکی، ان نه یه د ژ اولدیغنک
واضعا ییلدیلمی دجا اولنور .

یوزندن هیئت اجتماعی ایچنده کی موقعلری ضایع ایدرک مخدرات اسلامیة نظرندہ اصلا قیمتلری قانامشدر. بوزوالیلر بر طاقم سرسربلرک بازیجه هوسانی اولمشلر، سفالت و سفاهت اوچوروملرینه یووارلانیورلر، فرقدہ دکالردر. ایشته مملکت مزده معارف اسلامیة نك بحق تأسس ایدہ مامسی دین مبین اسلامک ارکان و اساساتہ تجاوزه قالقیشان برطاقم دربردرلرک هیئت اجتماعیہ من ایچندہ ظهور ایتمسہ سبب اولمشدر.

قیزلریمزک تالیم و تربیہ لری ایچون و قتیله مکتبلر تأسیس و کشادینہ و بونلردہ حقایق اسلامیہ دن باحث کتابلر تدریس نہ اهمیت ویرلش اولسہیدی حقیقی تربیہ اسلامیہ کورمش والدلرک آغوش تربیتندہ یتشمش اولاد و وطندن شریعت اسلامیة نك اساساتہ مخالف ادنی بر حرکت صادر اولورمی ایدی؟ ایشته بودین جلیلک احکام عالیہ سنہ مغایر حرکتندہ بولنان کسہلر، اجنبی مکتبلردہ خضم دینز اولان معلملردن و یا خود خانہ لرنده آوروپالی مربیہ لردن کوردکلری غرب تربیہ سنی هضم ایدہ میہرک ملیتلر نہن تجرد ایتش برطاقم سرسربلردر. نہ غریب حالت روحیہ در! بن بعض ذوات طانیورم، بر قسم کنجلیرمزک دین خصوصندہ کی مبالاتسزلقلری کوروب متأثر اولیورلر. فقط تأثرلری باعث اولان حالک اسباب و عواملی آرامقسزین هنوز ارکان دینی اوکرمین چوجقلری اجنبی مکتبلرینه ویرمکدن خالی قالمیورلر. اولیای اطفال دوشنمیورلرک: دها علم حالی اوکرمایش چوجنی اجنبی مکتبنہ ویرمکله وطنہ الکیوک خیاتی کندیلری ارتکاب ایتش اولیورلر. چوجقلری مکاتب اجنبیہ ویرمکده کی حکمت و مقصد بونلرہ صورولسہ، هیچ شبه ایتہ ملیدرک «مملکتندہ منتظم مکاتب اسلامیہ یوق، چوجقلریمز جاهل قاله جق» جوابی ویرہ جکلردر. مکاتب اجنبیہ دن کویا عالم، فقط ملیتلرندن غافل اوله رق چیقمش اکثر مسلمان کنجلیرنک بو وطنہ قارشو لاقید قالمقده اولدقلری هیچ دوشنمزلری؟ مکاتب اسلامیہ نك عدم انتظاملرینه بزلر دخی مشککی بز؛ فقط بو شکایتی اسماعه نہ وقت چالیشدق؟ پارہ سی اولنلر چوجقلری همان اجنبی معلملرک تحت تربیتندہ ویرمکی معصوم دماغلرک تسمیم ایدلسنی، مکاتب اسلامیہ نك تأمین انتظام و مکملتی ایچون تشبیدن دها قولای بولیورلر. استطاعت مالیہ لری غیر مساعد اولنلردہ شکایتلری اسماع ایتدیرہ مینجہ، چوجقلری پروغرامسز، غیر منتظم مکتبلردہ بولندیرمغه مجبور اولیورلر. ایشته غایت حزن انگیز ایکی منظره! بو حاللرک دوامندن وطنمزلک کوره جکی ضرر لایعد و لایحصا در. بونلری زمامداران حکومت البت بزلردن زیاده تقدیر ایدرلر. مملکت مزده کوندن کونه توسع ایتکده اولان اجنبی مؤسسات تدریسہ سنده تحصیل ایتش (بولنش) کنجلیرمزدن یوزده قاچی حسیات دینیہ و وطنیہ لری محافظہ ایدہ بیلمشدر؟ اوت مع التأسف سولیورمک: مملکت مزده مکاتب اجنبیہ کوندن کونه توسع ایدیور، هر طرفه دال بوداق صالیور؛ بزلر ایسہ چوجقلری میزی یوللایه جق مکتب بوله میورز. شو سوزم مبالغه و افراطه! حمل ایدلسون! تحصیل رشدی لی اکال ایدن قزلیرمزی کچن سنہ بایزیدده کی اثاث اعدادیسنہ

قارنه لکزدن
سلطان احمد:
عایشہ مقبولہ

اجتماعیہ

اسلامیت و تعدد زوجات

— ۴ —

۵ — بوندن اولده سوبله دیکمز وجهله بر جوق کیمسہ لر، تعدد زوجات عادتنی اسلامیت وضع ایتش اولدینی اعتقادندہ بولندقلری کبی، بونک اسلامیتندہ کی موقعی ده همه حال اجزاسی مطلوب بر امر دینی اولمق اوزره تاقی ایدیورلر. بز بو مسئلہ یه دأریازاجمگز سلسله مقالاتندہ، اولاً تعدد زوجاتک اسلامیتدن اولده موجود اولدینی، اسلامیتک بو مسئلہ ده بر تأثیری وارسہ اوده بونی تنقیح و تحدیددن عبارت اولوب اسلامیتندہ تعدد زوجات مأموربه دکل، ماذون فیہ اولدینی بیان ایتک ایستہ یورز.

بورایه قدریازمش اولدیغمزہ مقدمات بزہ کوستردی، که حین ضرورتندہ توسل اولنمق اوزره تعدد زوجاتہ رخصت ویرمک غیرطبیعی برشی دکلدر. بناء علیه شمدی بر کرده بشقه موضوعدن تدقیق ایتک ایستہ یورز، که اوده بشریتک تاریخ نشئی در.

ایلک اول بشریتندہ ازدواج، عائله حیاتی نه یولده باشلادیغنی تدقیق ایدہ جک اولورسہق، کوره جکزرکه: ام واقوامدن هیچ بریسنده

۱- اکثریت - یالکز بر قادیان ایلله اکتفا ایدن ارککلر بولنماش در . بوراده بونک اسباب طبیعیه سندن بحث ایده جک دکاز .

تدقیقات و مباحثات علمیه ایلله ثابت اولمش درکه: قبائل متوحشه ده قادیانلر ارککلر ایچون بر حق مکتسب ، بر حق مشترک ایدی ؛ بر قادیانک بر ارککه ، یاخود بر ارککلک بر قادیانک اختصاصی یوقایدی . حیات عائله بو مرکزده اولان قبائل ابتداییه ده چوق کره بابانک کیم اولدینی تعین ایتدیکی جهته ، بالطبع عائله رئیس ده یالکز والدهلر ایدی ، بناء علیه چوجققلر آئالینه نسبت اولنوردی .

بشریت ارتقا ایتدیجه بوشیوع واختلاطک مضرتی ده تقدیر ایدرک اختصاصه میل ایدوردی ، بو قبائل آرسنده باشلایان اختصاصک برنجی قدمه سی بر قبیللر قادیانلری یالکز او قبیللرک ارککلری آلابیلرکی صورتده ایدی ؛ بو دورده قادیان لایق تعین هراکک ایچون برحق مکتسب ومشترک اولامیوردی ؛ بر قبیللر منسوب اولان قادیان ، یالکز او قبیللرک ارککلری آراسنده مشترک اولابیلرکی ؛ او قبیللرک ارککلری ده مشترک آونی مدافعه واعاشه ایدرلردی ، که دوراوله نسبتله بوده براختصاص صایله بیلر .

مرور ازمان ایلله هر آن بر دورده ترقیه واصل اولان بشریتده مسئله ازدواج ده او نسبتده مشروع بر دائره کیریوردی . بر زمان کادی که بر ارکک عدد معین ایلله مقید اولیه رق ایستدیکی قدر متعدد قادیانلر آملقه اختصاص ایدوردی ؛ اولجه بر قادیانک اطرافنده متعدد ارککلر طوبلانمش کوریاور ایکن ، بودورده بر ارککلک ایستدیکی قدر قادیانی باشنه جمع ایتدیکنی کوریورز .

بوزماندن اعتباراً عائله تاریخی یکی بر دوریه کیرمش بولنیوردی ؛ اولجه رئیس عائله ، اساس بیت ، عمود نسب قادیان ایکن شبدی ارککه انتقال ایدوردی . انگلیز ، المان علمای متأخریندن بعضلرینک عائله تاریخنه دائر یازمش اولدقلری کتابلرده بوجهت یک کوزل بر صورتده ایضاح اولنمده در .

بوندن بالاستدلال بعض فرنک علماسی دیورلرکه : « ترقیات بشریه نیک نهایی بر ارککلک بر قادیان ایلله اختصاصندن عبارت در » اوت ، بو بزجه ده مسلم در ، وعائله حیاتنده اصل اولان ده انجق بو اولاق ده لا یق در . فقط ، عوارض طبیعیه واجتماعیه طولایسه یله کرک بالذات قادیانلرک ، کرک هیئت اجتماعیه بشریه نیک مصاحبت ومنفعتی ، ارککلک طبیعتنده اولان استعدادی حسبیه بر ارککلک بردن زیاده قادیانلری ضامن اولمش ضروری اولنجه بوکا نه دیه جکلر ؟ بو عوارض طبیعیه واجتماعیه اولنلرکده تحت تصدیقنده اولدینی حالد - حین ضرورتده - تعدد زوجاته مساع ویرلرک غیر مشروع برشی اولدیفنه حکم ایتلری فصل طوغری اولور ؟

بزه خبر ویرسونلرکه : بوکونه قدر اتم واقوامدن هیچ بر امتده بو اختصاصه راضی اولمش ، بر زوجیه ایلله قناعت ایتمش قاج ارکک کوستریله بیلر ؟

عجبا تعدد زوجاتک فنانغندن ، هیئت اجتماعیه نیک خرابیتنه سبب اولدیفندن بحث ایدن اوروپا اقوامنک یوز بیک ارککده بر دانه زنا ایتهن وارمی ؟ او حالده باری اوروپالیلر بومستلهدن بحث ایتسونلر . ایلری ده بونی بالذات اوروپا علماسنک کندی سوزلریله ده اثبات ایده . جکز ، اولنلردن برینک سوزینی بوراجقده ده ذکر ایدلم : « فی الواقع ممالک متعده و حدت زوجیه اصولی قانوناً وضع اولنیور ایسه ده ینه یک چوق ارککلر تعدد منکوحیه مشابه بر حال اوزره یشامقده درلر . یوز بیک کشی ده آنجق برکشی بولنه بیلر که اولوم دوشکی اوزرنده استغفار ذنوب ایلله جکی صرده ده عمرنده یالکز بر قادیان ماعداسیله مقارنتده بولونمیفنه یمین ایده بیلسون »

۶ - بورایه قدر بشریتک تاریخ نشئتده عائله حیاتنک نه صورتله اولدیفنی محمل کوردک ، شمدی ده اسلامیتدن اول قوم عرب نه حالده ایدی اورایه عطف نظر ایدلم : عربلرک قبل الاسلامه عائدا اولان تاریخی تتبع ایدرسک کورورز که خیلی دن خیلی به ترقی ایتشلر ، عائله تشکیلاتنده انجق ازدواج مشروعی اصل اتخاذ ایده جک درجه یه قدر یوکسلمشلر ایدی ؛ ثوک رئیس ، نسبک اصلی یالکز ارکک ایدی . لکن تعدد زوجات بر عدد معین تحتنده اولمیفنی کبی ، بر شرط ایلله مشروطده دکلدی ، هرکس ایسته دیکی قدر قادیان آلابیلرکی ؛ بو خصوص ایچون نه بر عدد منها طانیلر ، نه بر شرط در میان ایدیلرکی . بر قادیانک مختلف ارککلر ایلله تماسده بولنمش مذموم اولان زنادن معدود ایدی .

زنا چوق اولمقه برابر همان ، جاریلره مخصوص کبی برشی ایدی . حره اولانلرده زنا ایدن یک نادر بولنوردی . شو قدر وارکه قاریسنک کیدوب ده دیگر بر کیمسه ایلله مناسبتده بولنمشه قوجه سی اذن ویررسه او زمان حره اولانلرده کیدوب زنا ایده بیلرلردی .

زناتک ارککلدن صدوری عیب و عار دکلدی ؛ معیوب اولان ، حره اولان قادیانلر صدور ایتمی ایدی [۱] . حال بوکه اسلامیت ، زنایی

[۱] دارالفنون مدیر سابق ، علم خلاف ، سیر و فلسفه معلمی فاضل شهرآزمیری اسماعیل حقیک افندی حضرتلری قبل الاسلام عادات عربی تعداد ایدرکن دیورکه : « قبل الاسلام قوم عربده یدی درلو نکاح وار ایدی : ۱ - دین مبین اسلامده تقرر ایدن نکاح معلوم .

۲ - نکاح استبضاع ، نکاح استبضاع صورتی شوبله ایدی : ارکک حرمنه « حیضدن پاک اولدیک وقت فلان ذاته کیت ، آندن مجامعه طلبایت » نیرایدی . حرمی او ذاتن کبه قانجه یه قدر ارکک حرمنه تقرب ایتدی . قادیانک حمل تبیین ایتدکن صوکره زوجی محبت ایدرسه حرمله مجامعه ایدرایدی . نکاح استبضاعدن مقصد ، اصیل ونجیب بردول قازانق ایدی ، بوندن طولایی دوللر اشراف ورؤسادن طلب اولنور ایدی .

۳ - اون کشیدن آز اولق اوزره بر طاق خلق او بوشه رق بر قادیان ایلله مقارنتده بولنورلر ایدی . قادیان کندیسی ایلله مقارنتده بولانلری وضع حملدن بر قاج کیجه کچدکن صوکره طلب ایدرایدی . بولنر حالده قادیانک یانته طوبلانلر ایدی . قادیان آلرله : یاپدیگر ایشی بیلر سکن ! ایشه بر چوق طوغدی ، دیدکن صوکره هرکیمی سورسه آکا خطاباً بو چوق سنکدر ، دیر ایدی ؛

اوزرینه تربیه اولملری ، اونلکه قناعت ایتلمی لایق اولان کالده ایشته آنجق بودر. فقط بعضا اولورکه بشریت ، ارککلر ایله قادینلرک مصلحت و منفعتی نقطه نظرندن برارککلر بردن زیاده قادینی حمایه سنه آلماسی کی - بتون ارککلره شامل اولیان - حاجات ضروریه قارشیسندن بولور، که بونی دفع ایتک ایچون تعدد زوجاته مساع ویرلمک لزومی واردر ، اکر بوکا مساع ویرلمه جک اولورسه هرایکی طرف ایچونده بر چوق فالح واردر . از جمله زنایه مجبور اولملری محقق در . چونکه برینه رخصت ویرلمه نیجه او بریسنه مجبور اولاجق ، بو صورتله هم دینی ، هم مالی ، همده سختی محو ایدوب بتیره جک در . بونلکه برابر قادینلر ایچون بوجهت ، آرا لرنده عدالت ایتک شرطیله که اسلامیتده کی اباحه تعددک شرطی ده بودر - اوزرینه بریسی المقدن دها فنادر . ایشته بونک ایچون درکه تعدد زوجاتک قانوناً ممنوع اولدینی مملکتلرده زنا مباح قیلنمش در ؛ چونکه بشقه صورتله حرکت قابل دکل در ؛ تعدد منع اولدینی کی ، زنایه ؛ زنا منع اولدینی کی تعدد رخصت ویرلمک لازم در .

بعضا تعدد ، یالکز افرادک دکل ، هیئت اجتماعیه نکه ده مصلحت و منفعتی اقتضاسندن اولور ؛ مثلاً : کرک انکلز ممالکنده ، کرک بیکلرجه ارککلرک محوینه سبب اولارق قادینلری حامیسز ، قوجه سز بر اقان محارب لک جاری اولدینی مملکتلرده قادینلر پک فاحش بر صورتده تکرر ایتکده در . ذاتاً تولد اعتباریله ده قادینلرک فضله اولدینی یومی طوتیلان استاتستیکلردن معلوم در ؛ بوکا برده ارککلرک محارب لرده محو اولوب آزالملری علاوه ایدلنجه آرتیق ، قادینلرک ارککلردن پک زیاده فضله اولاجق لری شبه کتور من .

حال بویله ایکن ، ارککلرکده تحت نکاح لرنده بردن فضله قادین بولوندر ماملری دیناً مجبوری برشی اولورسه اوزمان بو حامیسز قادینلرک نه یاماسی لازم کلیر ؟ ...

بوکون تعدد زوجاتک رسماً ممنوع اولوب ده زنانک قانوناً مجاز اولدینی مملکتلرده زوالی قادینلرک باشنده نه مدھش فلاکتلردن بوزور ؛ کمیی یومیه اوج بش غروش مقابلنده الک آغیر ایشلرده قوللانیلور ؛ کمیی ده عرض و ناموسنی برسوری بهائمک انظار شهوتنه عرض ایدرک اوصورتله قوت یومیه سنی چیقار میه ، بونلکه برابر اورادن قازانش اولدینی وکنندیی ایچون الی الابد یوز قاراسی اولان ولد زنایه ده اعاشه ایتکمه چالیشور ، که عالم نسوان ایچون بوندن بیوک فلاکت اولاماز .

بونک ایچون درکه انکلز محربه لرندن بعضلری ، کرک معاملات ، کرک اماکن عمومیه ده چالیشان قیزلرک عرض و ناموسلرنی هتک ایتک ، بویوزدن هر تورلو فلاکت و مصیبتله گرفتار اولق کی حاللرینه باقهرق تعدد زوجاتک وجوبه - رخصت دکل - قائل اولمشلردر . لکن اسلامیتده تعدد زوجاتی مباح قیلان اسباب آنجق ضرورت اولوب ، ضرورتلرده کنندی مقدارلرنجه تقدیر اولندقلرندن ، برده ارککلرک بوایشه - تعدد - تشبث ایتلمی چوق کره مصلحت و منفعت ملاحظه

علی الاطلاق حرام قیلوردی ؛ بوند ارکک ، قادین ، حره ، امه هرکس مساوی ایدی . آنک ایچون بو قدر تضیق ایله برابر تعدد زوجاته رخصت ویرمه مش اولسه یدی ، اسلامیتی قبول و احکامیه عامل اولق ارککلر اوزرینه حقیقه پک کوچ کله جک دی . اکر تعدد زوجات مأذون فیہ اولسه یدی شبهه یوق که ، فرنکلرک مملکتلرنده اولدینی کی ممالک اسلامیه ده زنایه اباحه ایتک ضرورت حکمنی آلاجدی .

۷ - بورایه قدر سرد ایتش اولدینمز مسائل بیلیمک ایله برابر شونی خاطر دن چیقار مامق لازم در که : هیئت اجتماعیه نکه نظامنه متعلق اولان ترقینک غایتی ، عائله نکه سعادت ، نهوک آنجق - یکدیگرینه پک صمیمی بر اخلاص ایله مربوط اولان - بر قادین ایله بر ارککلدن تشکل ایتسنددر .

خلاصه : بوجه بالا سرد اولنان مقدماتک هپسنه دقتله باقیلیر ، اونلرک اصولی و فروعی آبی جه نظر عرفانه آلنیرسه شو نتیجه آلد ایدیلیر : حیات بیتیه و سعادت زوجیه ده اصل اولان ، وحدت زوجیه اصولی در ؛ بوباده کی ترقیات بشریه نکه غایتیه آنجق بو اولدینی کی ، انسانلرک کنندیی آرتق چوق آنک اولور ایدی ؛ ارکک چوچنی قبول ایتیمک ایده مز ایدی . عدم قبول آلدده دکل ایدی .

۴ - بر طاقم زانیلر وار ایدی ، که قبولرینه بایراق آصارلر ایدی . بایراقلر اوزرنده ارکک ایچون بر علامت وار ایدی ؛ هرکیم آرزو ایدرسه بو بایراقلی زانیله کیدر ایدی . شوراسی اونوداسونکه قبل الاسلام عربلرده زنا ، یالکز جاریلر آره سنده جاری ایدی . حره زنا ایتمز ایدی . [اصل بر دول قازانق ایچون قوجه سی اذن ویررسه بشقه] نه کیم هندیت عتبه فتح مکه کونی پیغمبریمز افندیمز حضرتلرینه « اتزنی الحرة ؟ » دیمش ایدی . زانیلردن بری وضع حمل ایدنجه قادینه کیدن ارککلر طولانیلر ؛ برده قائف دعوت ایدرلر ایدی . قائف چوچنی باباسنه الحاق ایدر ایدی . باباسی ده آتی قبوله مجبور اولور ایدی .

۵ - نکاح خدن در : قادین کنندیی ایچون بدوست ایدینوب آنجق انکلز کیزلیجه جماع ایدر ایدی . بویله کیزی دوستلریله زنا ایدنلره « متخذات اخدان » وعلی زنا ایدنلره « زوانی و مسافحات » دیرلر ایدی . ذات الحدن یالکز دوستیله ، مسافحه هرکیمسه ایله زنا ایدر ایدی . عرب جامیه کیزی زنایه تجویز ، فقط علانی زنایه تحریم ایدرلر ایدی . بوندن طولانی « اما مظهر منه فهو لوم واما ما خفی فلا بأس بذاك » قولنجه نکاح خدن کیزی قالدیجه عیب دکل ایدی ؛ آنجق میدانه چیقارسه باعث لوم ایدی ، عیب ایدی .

۶ - نکاح بدل در ، نکاح بدل شویله یاییلیر ایدی : بر آدم « بنسنگ قاریکه کیده یم ، آکا بدل سنده یم قاریه کیت » دیر ایدی ؛ بویله جه یکد - یکرلرینک قاریلرینه کیدرلر ایدی .

۷ - نکاح متعه در ، نکاح متعه : بر آدم بر قادینی مثلاً برکیجه ویا ایکی کیجه ویا برهفته مدتله معین بروقت ایچون برشی مقابلنده آلوب استمتاع و استنفاع ایتدکن صوکره صالیورمکدر . نکاح متعه صدر اسلامده مباح ایدی . صوکره منسوخ اولدی . منسوخ اولدینی ادعا ایدنلرده وار ایدی .

عرب جاهله عاداتدن اولق اوزره بورایه نقل ایتش اولدینمز صور نکاحک الک فاحشلرنی ، بوکون الک مدنی واک مترق طاندینمز ملتک ارکان ورؤسای میاننده جاری اولدینی کوردکجه انسان اوزمانکی ملنلره وحشی ، جاهل دیمکده تردد ایدور ؛ یا اوزمانکی انسانلر مدنیتک اوج بالاسنه چیقمشلرایمش ، یخود عصر حاضر مدینتی ده رجعت قهریه ایله یه اورایه طوغری کیده جک در ؛ دیمکه مجبور قالیور .

ایتمه بهرک یالکز شہوتلرینی تسکین ایچون اولسی محتمل اولوب، حال بوکه عائلہ حیاتندہ مطلوب اصلی اولان کمالک ده عدم تعدد اولدیغندن اسلامیتده تعدد زوجات آنجق، بررخصتدن عبارت قیانبشدر. بناءً علیہ تعدد زوجات بذاتہ نہ واجبدر، نہ مندوبدر؛ بلکه حین ضرورتده توسل اولنه جق بررخصت، همده هر بابایکیتک حقندن کلمہ جکی بر چوق مشکل شرطلر ایله مقید بررخصتدر.

ایشته تعدد زوجاتی تقید ایدن شرطلر شوآیت کریمده بیان ومکرراً تأکید اولنمقدهدر:

«وان ختم ان لاتقسطوا فی الیتامی فانکحوا ما طاب لکم من النساء منی وثلاث ورباع، فان ختم ان لاتعدلوا فواحدة او ماملکت ایمانکم، ذلک ادنی ان لاتعدلوا»

کله جک مقاله ده آیت کریمہ تحلیل وتفسیر اولنهرق تعدد زوجات حقندن کی احکام اسلامیہ نیک نهدن عبارت اولدینی مفصلاً ایضاح اولنهرق در.

آفسه کیلی احمد محمدی

حیات اقوام اسلامیه

شمالی مسلمانلق عالمی

شمال مسلمانہ قارڈلریمز آراسنده جبری مرکزدر

محترم قارڈلریمزجه، شمال مسلمانلری آراسنده جدی بر انتباه دینی حصوله کمکده اولدینی معلوم اولسه کرک، اوتدهبری صرہ سی کلدکجه اوراده کی دینی، ملی حرکتلری قارڈلریمز عکس ایتدیرمکدن کیرو قالمایورز. ایشته بو صرہ لردهده شمال مسلمانلری آره سنده مهم مسئلہ لر موضوع بحث اولیور. مدرسه لرده کی درس پروگراملری، دین نقطه نظرندن تدقیق اولنیور. بو درس لرک دیناً اهمیتلری بولنوب بولنمادینی دوشونولیور.

هان ایکی اوج آیدن بری بالعموم شمالی مسلمان علماسی، خواجه لری بومهم مسئلہ ایله مشغول اولیورلردی. بوکجی دینی، ملی حرکتلرده دائماً اوک آفاقلی آیدن شمال مطبوعات اسلامیہ سی ده بواشته بیکانه قالمایور، اوزون اوزادی به مطالعه لر یورودیورلردی. بومسلکده خود بخود یالکز محکمہ، مفتی وقاضیلر طرفندن حل اولنمایوب بلکه خارجه کی علمانک ده مطالعه لری آیینسی لزومی ایلری سورولیوردی. مطبوعات بوتون بو خصوص لرده کی مطالعه لر نده بالعموم شمال مسلمانلرینه انلق وظیفه سنی ایضا ایدیور، اسلام افکار عمومیه سی هانکی طرفه درجه اولدینی کوستریور، دیمکدی. صوک کونلرده بو حقیقت حکو. متجه نظر دقتہ آلدی. حکومتک برقابوسی دیمک اولان محکمہ اسلامیہ، مفتیک ده بوجریانہ قارشی لاقید قالمادی. مسئلہ نیک شوزی ایله حلنه قرار ویریلدی.

روسیه ادیان ومذاهب مدیریتک تنسیبی، داخلیه نظارتک مساعدده سی اوزرینه مفتیک متامی طرفندن حرکات ملیه یه یک آز اشتراک ایدن مختلف مرا کزده کی علمادن بعضلرینه دعوتنامه لر کونده یریلدی. ۱۹۱۳ سنه سی کانون اولنک ۱۴ نجی کونی اوفاشهرنده کائن محکمہ شرعیاده حاضر بولنق لزومی یازیلیوردی.

حقیقتاً مذکور تاریخده روسیه نیک مختلف شهر وقصبه لرندن کان امام وحضرت [۱] لر صباح ساعت دو قوزده محکمہ نیک بویوک سالوننده حاضر بولنملشدردی. مفتی حضرتلری ده کلدی؛ ریاست موقعی اشغال ایتدی. اعضا لرندن عنایت الله کابکای، حسن عطایا محمد، نور محمد ماملی حضرتلری ده کندی یرلرینه اوتوردیلر. مفتی حضرت، مجلسک کشادی حقندن کی فرمانی بالذات قرائت ایتدی. صوکرا دعوتہ اجابت ایدوب مجلس مشورته اشتراک ایتک اوزره حاضر بولنان امام وحضرتلرک اسملری اوقوندی: «آخوند حاجی احمد بن عبدالظاهر رحمانقول، آخوند ظریف بن شا کر یونس، عبدالله بن شا کر یونس، عبدالله بن حسن شمس الدین، آخوند جمال الدین خورامشا، آخوند شا کر بن ولی الله غفار، حسن بن صالح طاهر، مسعود عیبدالله عطاءالله بن عبادالله، جلال الدین بن نجم الدین، آخوند عیبدالله بن صالح طاهر، یوسف بن حمیدالله سعید، میرزا عبدالرحمن بن عبدالجبار زیر، صفا بن بهالدین، آخوند حاجی محمد عبدالغفور، عمر بن حکمت الله بکای، عبدالوکیل مسلم» امام افندی وحضرتلردن عبارت ایدی.

مذاکره کیزلی جریان ایدهرک اولدیغندن مدعو اولمیانلر سالونی ترک ایتدیلر. مفتیک اشارتی اوزرینه آخوند جمال الدین خورامشا قرآن کریم تلاوت ایتدی. مسلمانلره شنقتلی اولسی ایچون ایمراطوره دعا ایدیلدی. مجلسک کشادی مناسبتیه ایمراطوره صداقت تلغرافی کوندریلکده قرار ویریلدی. بو وظیفه یی کورمک اوزره آخوند جمال الدین انتخاب ایدیلدی. مسعود حضرت عیبدالله روسجه ایچون، عطاءالله حضرت عیبدالله ده مسلمانجه ایچون کاتب انتخاب اولندیلر.

عبدالله شمس الدین سوزده باشلاهرق ادیان ومذاهب مدیریت طرفندن کوندریان سؤل لریک تدقیقی، روزنامه مذاکراتک تعیینی طلب ایتدی. مفتی حضرتلرینک اشارتی اوزرینه سؤل لری اوقوندی. صوکرا مفتی بعض ایضاحات ویردکدن صوکرا موضوعدن چیقما یوب یالکز شو سؤل لری ایچون شرعی، دینی جوابلر بولق لازم کلدیکنی، آنجق بو وادیده سوز سویلامک جائز اوله جفنی سویله دی. صوکرا شهر وقریه ده کی امام، علما، آخوندلر طرفندن مفتی حضرتلری نامنه کان بو خصوصده کی لایحه لر تدقیق اولنمغه باشلانندی. لایحه لرده کی آیت، حدیث، دلیلر تصنیف ایدیلوب ساعت ایکیده مجلسه فاصله ویریلدی.

اقشام اوزری ساعت آتیده تکرار مجلس آچیلدی. برنجی جلسه ده اوقونه میان لایحه لر مطالعه ایدیلوب مدیریت طرفندن کوندریان برنجی سؤل مذاکره قونولدی:

[۱] شمال مسلمانلری علملریله، تقوی و فضیلتلریله تمیز ایدن ذواته «حضرت» دیرلر.